СВОБОДА SVOBODA

УКРАЇНСЬКИЙ ДНЕВНИК — UKRAINIAN DAILY

УРЯДОВИЙ ОРГАН ЗАПОМОГОВОЇ ОРГАНІЗАЦІЇ УКРАЇНСЬКИЙ НАРОДНИЙ СОЮЗ В ЗЛУЧЕНИХ ДЕРЖАВАХ АМЕРИКИ.

OFFICIAL ORGAN OF THE UKRAINIAN NATIONAL ASSOCIATION, Inc.

ТРИ ЦЕНТИ. РІК XXXV. Ч. 301. Джерзи Сити, Н. Дж., середа, 28. грудня, 1927. VOL. XXXV. No. 301. Jersey City, N. J., Wednesday, December 28, 1927. THREE CENTS

THE LIBRARY OF THE UNIVERSITY OF ILLINOIS DEC 29 1927

ПРОПАВ ЛІТАК ПАНІ ҐРЕЙСОН

ЛІТАКИ И БАЛЬОН ШУКАЮТЬ ЛІТАКА.

КЕРТИС ФІЛД, Лонґ Айленд, 26. грудня. — У минувшу пятницю вилетів звідси „Док", великий літак пані Ґрейсон, котра свого часу вибиралася летіти понад океан до Европи. На літаку були крім пані Ґрейсон: Оскар Омдаль, норвезький морський офіцир, як пільот; моряк Брайс Ґолдсборо; та машиновий експерт Фред Ковлер. Летіти вони хотіли до Нової Фунляндії.

Коли літак не долетів до місця призначення за 18 годин, на які літак мав топливо, приятелі летунів занепокоїлися за їх безпеченьство. Стали глядати літака. Показалося, що в пятницю чути було на кількох радіових стаціях клич о поміч. Кликання опісля урвалися, і від того часу не було про літак ні чутки.

Американський фльотний уряд зацікавився судьбою летуків, та вислав в пошукування за ними літаки й кермовий бальон Лос Анджелес.

МІНІСТЕР ВІЙНИ СКЛАДАЄ ВИНУ ЗА НЕЩАСТЄ НА СУБМАРИНУ.

ПІСЛЯ УРЯДУ, СУБМАРИНА МАЄ ДИВИТИСЯ ЗА КОРАБЛЯМИ.

ФИЛАДЕЛФІЯ, 26. грудня. — Вилбер, секретар фльоти, дав публичну відповідь на численні критики проти міністерства фльоти за його зазначення в справі затоплeної субмарини „Ес-Фор". У сій відповіди Вилбер каже, що сама субмарина має обовязок дивитися за кораблями, які можуть стати для неї небезпечними.

У сей спосіб Вилбер складає вину за нещастє „Ес-Фор" на саму субмарину. З огляду на се правило американської фльоти, заряд фльоти не повідомляв кораблів, що недалеко від них є підводні лодки.

ЛИНДБЕРҐ ЗБЛИЖУЄ МЕКСИКО ДО АМЕРИКИ.

ВИБИРАЄТЬСЯ ДО СЕРЕДНО-АМЕРИКАНСЬКИХ РЕПУБЛИК.

МЕКСИКО, 26. грудня. — Полковник Линдберґ, відомий американський летун, пробув тут свята Різдва зі своєю матірю, яка спеціяльно приїхала до нього з Дітройту. Зараз по святах вибирається він у дальшу дорогу до середно-американських републик. По дорозі буде він мусіти перелетіти понад високі гори.

Під впливом побуту Линдберґа видно поважне зближення між Мексиком та Злученими Державами. Американський уряд збирається, як кажуть, знести в короткім часі обовязуючу тепер заборону висилати до Мексика літаки та складові части літаків.

ГИКМЕН ПРОБУВАВ ПОПОВНИТИ САМОВБИЙСТВО.

МАВ УЖЕ ПРИЗНАТИСЯ ДО ВБИЙСТВА МАРІЯНИ ПАРКЕР.

ПОРТЛЕНД, Ореґон, 26. грудня. — Вилієм Едвард Гикмен показував по дорозі до Лон Анджелеса сильне поденервовання. З одного боку боявся він нападу обуреної товпи та лінчу, а з другого боку мучення поліцією, відомого під назвою „третього степеня". Під впливом сих страхів він пробував два рази поповнити самовбийство, але за кождим разом його спасли чуйні сторожі вязниці.

Поліция каже, що розчарований невдачними пробами самовбийства, Гикмен остаточно признався перед поліцією, що се він не кількох прірвав, але сам, без спільників, убив 12-літну Маріяну Паркер.

БОМБИ ПІД АМЕРИКАНСЬКИМИ БАНКАМИ НА РІЗДВО.

ЗАМАХИ ПРИПИСУЮТЬ СИМПАТИКАМ САКА И ВАНЦЕТТІ.

БУЕНОС АЙРЕС, Арґентина, 25. грудня. — На само Різдво підложено тут бомби під дві філії американських банків. В одному банку не було ніяких випадків, але в другому вибух покалічив 19 людий. Се було в філії Нешенел Сити Бекк оф Ню Йорк.

Який був мотив сього замаху, ще не відомо. Поліція догадується, що се був один зі спізнених протестів проти присуду на Сака й Ванцетті.

РОДИНА ЗГИНУЛА ВІД ҐАЗУ.

ПЕТЕРСОН, Ню Джерзі, 26. грудня. — Осип Скарпеліс зайшов у гості до свого стрия Петра Скарпелі на Різдво й заставши хату замкнену, хоча се була 11 година рано, став добуватися до хати. Коло дверий він почув ґаз. Повідомлена ним поліція, вломалася до хати й застала цілу родину задушену світляним ґазом. Згинули батько, мати та троє дітий. Мати, видно, пробудилася в ночі, вчула ґаз та пробувала отворити вікно, але впала на землю й вмерла. Коло них горіли електричні лямпочки на ялинці.

БОРОТЬБА ПРОТИ ЗАКОНОПРОЄКТІВ, ПРЕДЛОЖЕНИХ В КОНҐРЕСІ.

НЮ ЙОРК. — Нюйорська Рада Оборони Чужинецьких Робітників заявила через свого секретаря, що розпочала боротьбу проти двох законопроєктів, внесених у конґресі. Ті законопроєкти є крайно ворожі чужинецьким робітникам, що не мають американського горожанства.

Один з тих законопроєктів, який вніс конґресман Блентон з Тексас, домагається реєстрації всіх чужинців, що законно перебувають в Злучених Державах. Другий законопроєкт, який попирає конґресман Джансон з Вашинґтону, домагається депортації ріжних катеґорій чужинців.

Секретар нюйорського відділу згаданої висше організації Оборони робітників чужинців, М. Ґудман, заявив, що кампанію проти чужинців ведуть американські промисловці і 100-відсоткові патріоти, які думають, що в той спосіб знищать соціялізм і инші радикальні рухи в Америці. Вони є тої гадки, що радикальні рухи в Америці ширяться через чужинців.

ВЕНЯМИН ПОРНЕЛ НЕ ВОСКРЕС.

БЕНТОН АРБОР, Миш., 22. грудня. — Члени звісної тутешньої секти під назвою „Дому Давида" очікували даремно чотири дні на воскресення свого провідника старого „Бена" Порнела. Старий Порнел, що називав себе семим „месією" з Давидового роду, заповів своїм приклонникам, що 3. дня по смерти воскресне. Він голосив також, що прийшов на землю, щоби запевнити безсмертне життя 140 тисячам людей. Сфанатизовані поклонники старого „Бена" вірили свято, що він воскресне, одначе мусіли згодитися четвертого дня на його похорон, бо тіло „месії" не то що не воскресло, але почало розкладатися. Кольонію Порнела розігнав американський суд за те, що у ній діялись многі неморальні річи, яким противилися американські карні закони.

ЗАСУДЖЕННЯ РУМУНСЬКИХ СТУДЕНТІВ.

БУКАРЕШТ, 23. грудня. — Військовий суд засудив тут, по тридневній розправі, 9 румунських студентів, що брали участь у жидівських погромах, на досить легкі кари. І так, чотирох з них засуджено на 10-дневний арешт а 5 инших на вязницю від одного до пять місяців.

В ПРУСІЇ УРОДИЛОСЬ В МИНУЛІМ РОЦІ 10,000 ЗЛИЗНЮКІВ.

БЕРЛІН. — Пруське статистичне бюро подає цікаві дані про скількість народин за 1926 р. Були два випадки, коли матері вродили одночасно четверо чемовлят. У 105 випадках родились трійняки. Зате скількість близнюків дійшла до небувалої цифри: 10.000 за один рік.

СУМНІ НАСЛІДКИ АМЕРИКАНСЬКОЇ ПРОГИБІЦІЇ.

ОЛБАНІ, 22. грудня. — Число випадків смерти в наслідок алкоголізму зростає стало від часу введення прогибіції, з якою получене є уживання отруйної самогонки. У минулім податковім році находилось у заведеннях для божевільних 554 хорих на умі від уживання отруйної самогонки, підчас коли у першім році по введенню самогонки було лише 122 божевільних в наслідок уживання отруйного алькоголю.

У 1920 році алькоголіки творили 1.9 відсотків загального числа божевільних, а тепер сей процент піднісся до 7.

ІТАЛІЙСЬКИЙ ЛЕТУН ОСЯГНУВ РЕКОРД ВИСОТИ.

ТУРІН, Італія, 23. грудня. — Італійський летун Ренато Донаті осягнув рекорд висоти, знісшися своїм літаком 11,827 метрів або 38,792 стіп високо. Свого лету доконав він у АС—3 літаці, виносаженім мотором, що має силу 600 коней. Донаті летів вгору 40 минут а спустився вдолину в протягу 36 минут. Минулого тижня знісся Донаті до висоти 9,743 метрів, або 31,-937 стіп.

ОБЖАЛОВУЮТЬ ЗА ВБИВСТВО КУРАТОРА СОБІНСЬКОГО.

8 членам „тайної організації", що сидять від довгих місяців у слідчій вязниці у Львові, доручили врешті акт обвинувачення. Цей акт має 130 сторінок польського тексту і 170 українського. Двох: Атаманчук і Вербицький обвинувачені у вбивстві Собінського, решта в державній зраді та шпигунстві. Розправа, невідомо ще, чи зовсім тайна чи в частині, призначена на січень і буде тягнутись з яких 3 тижні.

ЕЛЕКТРИФІКУЄТЬСЯ 55.000 СЕЛЯНСЬКИХ ДВОРІВ.

Товариству „Електрика" буде відпущено на електрифікацію сільського господарства 1,200.-000 карб. держбюджетного та банківського кредиту. Крім того Укрсельбанк відпускає 450.-000 карб. На кошти держбюджетного та банківського кредиту т-во Електрика предбачає закінчити будівництво тих електростацій, що їх будування розпочато в 1926—27 р. При збудованих стаціях буде збудовано низку нових підстацій. Все це будівництво дасть загальну кількість енерґії 2.990 кільоват і дасть змогу електрифікувати біля 32.000 селянських дворів.

НОВА УКРАЇНСЬКА ПАРТІЯ НА БУКОВИНІ.

З буковинських українських ґазет довідуємося, що недавно заснувалася в Чернівцях нова українська політична партія, що поставила собі за мету: ширити національну українську свідомість, карність, честь і порядок. Основниками нової нац. партії є: др. Коґут, Мик. Руснак, Прокопович, ред. Ю. Сербинюк, Піґуляк і інші.

ДЕПОРТАЦІЯ КАТОЛИЦЬКОГО КРИЛОШАНИНА З ПРИКАРПАТСЬКОЇ УКРАЇНИ.

Ужгород. — Чехословацька поліція зажадала безпроволочного виїзду з Мукачева католицького крилошанина Людвика Сабо через те, що Найвисший Суд не признав йому чехословацького горожанства. Сабо в протягу 24 годин полишив Мукачів і виїхав до Румунії, але й Румунія не признала його своїм горожанином і виселила його, до пограничного місточка Галмей, де він очікує дальшої судьби.

В ЄЗУЇТСЬКІМ КОСТЕЛІ НАЙДЕНО 200 МАШИНОВИХ КРІСІВ.

Берлін. — Комуністичний посольський клюб вніс інтерпеляцію в німецькім парляменті (райхстаґу), в якій домагається пояснень відносно складу оружжя й амуниції, який відкрито в костелі св. Михаїла в Монахії. Сей костел належить до Єзуїтів.

В костелі найдено 200 машинових крісів, 100 офіцирських шабель, кілька тисяч рушниць і много скринь амуниції.

ДОБУТТЯ ҐРАФІТУ НА УКРАЇНІ.

На Україні є величезні поклади ґрафіту, що досягають за підрахунками уряду біля 60,-000.000 пудів. Ґрафіт в деяких місцях надто високої якости і цілком придатний для потреб виробництва. До цього часу Хемвугілля розпроблює ґрафіт надто кустарним способом.

Радянська влада намічає почати проектування нової великої фабрики збагачення ґрафіту в Кривому Розі загальної технічної спроможности 3—4-000 тон в рік. Вартість фабрики не перевисшує одного міл. крб. Будування фабрики має початись вже 1928 р.

КАМІННИЙ ВУГОЛЬ НА ПРИКАРПАТСЬКІЙ УКРАЇНІ.

Недалеко села Нижньої Апші, на Прикарпатській Україні, почато видобувати камінний вугіль. На горі Бовц, де почато роботу, вугіль находиться майже на самій поверхні землі. Вугіль, який там видобувають, має бути дуже добрий. Коли здогади спеціялістів справдяться, то сі копальні вугля будуть мати велике значіння для Прикарпатської України.

ДВОЛІТНІ РОКОВИНИ БУКОВИНСЬКОГО ЧАСОПИСУ.

Дня 8. листопада ц. р. святкувала редакція черновецької „Боротьби" 2-літні роковини свого істнування. За той час видавництво витерпіло чимало: при кінці минулого року був арештований увесь редакційний персонал „Боротьби", а читачів цього органу на провінції переслідує постійно румунська жандармерія і сиґуранца. Обставина, що видавництво вдержалося серед таких жахливих відносин, говорить найкраще про живучість і потребу такого органу.

ПІЛСУДЧИКИ ПОРАНИЛИ ПРОВІДНИКА ВШЕХПОЛЯКІВ

ГОВОРЯТЬ, ЩО СТАЛОСЯ СЕ В ПОРОЗУМІННЮ З ПОЛІЦІЄЮ. АРЕШТУВАННЯ КОМУНІСТІВ.

ВАРШАВА, 24. грудня. — Провідника опозиції проти правительства Пілсудського й редактора часопису „Національ-Демократ" А. Нарчинського побили і покалічили якісь незвісні люде. Мали вони се зробили в порозумінню з поліцією. Догадуються теж, що були се сторонники маршала Пілсудського. Вивезли вони Нарчинського за місто й там побили й тяжко покалічили його. Коли побачили надбігаючих людей, покинули свою жертву й втікли. Побиття Нарчинського мало викликати велике обурення у Варшаві.

Арештовано тут 18 осіб, яких, відповідно до заяви польської поліції вислали большевики, щоби заосмотрили польських комуністів у гроші, потрібні до ведення комуністичної пропаганди в часі виборів.

СМЕРТЬ СЕРГІЯ САЗОНОВА.

БУВ МІНІСТРОМ ЗАГРАНИЧНИХ СПРАВ У ПЕРШИХ ДВОХ РОКАХ ВІЙНИ. ЗАВЗЯТИЙ ВОРОГ БОЛЬШЕВИКІВ.

Ніцца, Франція, 25. грудня. — Умер тут Сергій Сазонов, бувший російський міністер заграничних справ у перших двох роках війни. Своє становище стратив через Распутіна й царицю Олександру Федоровну, хоч був завзятим монархістом і прихильником дому Романових. Попав у неласку на царськім дворі через те, що хотів приєднати для Росії Поляків, наданням їм такої самоуправи, як має нинішна Ірляндія. Був опісля міністром заграничних справ контрреволюційного правительства в Омску. Підчас заключування Версайського Мира противився признанню большевиків, а в Женеві виступав проти допущення средств поживи для умираючого з голоду населення Совітської Росії. Большевики з німцями над ним оголосили документи, які його компромітували. Він мав обвиняти Францію, що вона викликала Світову Війну а також сам мав причинитися до викликання сеї війни.

СОВІТСЬКИЙ СОЮЗ НЕ МАЄ ТЕПЕР НІЯКИХ ПРЕДСТАВНИКІВ В КИТАЮ.

ШАНГАЙ, 24. грудня. — 35 совітських консулярних урядовців в Шангаю й Ганкові, між якими був і генеральний консуль Козловський, виїхали до Владивостока. Разом у послідних днях виїхало з Китаю 75 совітських консулярних урядовців, так що тепер не має Совітський Союз ніяких своїх представників у полудневім Китаю. Червоний прапор, що звисав з консуляту в Шангаю, знято й тим чином зірвано всі взаємини між Совітським Союзом, а Полудневим Китаєм.

Німецький генеральний консулят у Шангаю обняв заступство совітських справ у цілім Китаю.

ШВАЙЦАРІЯ НЕ ДОЗВОЛИЛА НА ОСНОВАННЯ СОВІТСЬКОГО БЮРА В ЖЕНЕВІ.

ЖЕНЕВА, 24. грудня. — Швайцарське правительство не згодилося на просьбу совітського правительства, щоби йому вільно було основати в Женеві своє бюро, яке моглоби близше приглядатися роботі Ліґи Націй. Однак, з другої сторони, федеральні швайцарські власти позволили журналістови Ревеському бути присутним на засіданнях Ліґи Націй, як представникови Совітського Союза. Згаданий Ревеський є тепер головою совітської телеґрафічної аґенції.

Причиною відмовлення дозволу на основання бюра була кампанія швайцарської преси проти роблення всяких улекшень для ведення совітської шпіонажі в Швайцарії.

МАЛИЙ НІМЕЦЬКИЙ КОРАБЕЛЬ ОБІХАВ ДОВКОЛА ЗЕМЛЮ.

ЗРОБИВ 34,000 МИЛЬ В ПРОТЯГУ ДВОХ ЛІТ.

БЕРЛІН, 26. грудня. — До устя ріки Ельби повернув малий німецький корабель, що обїхав довкола землю. Залога згаданого корабля складалася з капітана К. Кірхайса й чотирох моряків. Сей корабель виїхав перед двома роками з Гамбурґа. Капітан Кірхайс розпочав свою довколасвітну подорож у січні 1926 р. З Гамбурґа поплив довкола берегів Еспанії, а дальше через Середземне море, попри Індії, Суматру, Борнео, Сіям, Китай, Японію, Гонолюлю, Мексико, Панамський канал і Ню Йорк. З Ню Йорку виплив він ще 10. падолиста, але з причини несприятливої погоди прибув допіра тепер до Гамбурґа. Дорога, яку зробив сей корабель у протягу 2 літ, виносить 34,000 морських миль.

КНЯЗІВСТВО ЛЮКСЕМБУРҐ ПРИЙМАЄ ЗАКОН, ДОМАГАЮЧИЙСЯ ЦЕРТИФІКАТІВ ЗДОРОВЛЯ.

БРУКСЕЛЯ, 26. грудня. — У французькім парляменті поставлено законопроєкт, який домагається лікарського свідоцтва від мущин і женщин, які наміряють заключити подружжа. Довідавшись про сей законопроєкт, князівство Люксембурґ ухвалило закон, що домагається такого самого цертифікату.

Також і в Бельгії розпочалась агітація за ухвалою подібного закона. У многих тутешних кругах думають, що ухвалення такого закона запобіжить многим нещасливим подружжям.

ТЕПЕР ПРИЙМАЄТЬСЯ ЧЛЕНІВ БЕЗ ВСТУПНОГО

„SVOBODA" (LIBERTY)
FOUNDED 1893
Ukrainian newspaper published daily except Sundays and holidays at 83 Grand Street, Jersey City, N. J.
Owned by the Ukrainian National Association, Inc.

Edited by Editorial Committee.

Entered as Second Class Mail Matter at the Post Office of Jersey City, N. J. on March 30, 1911, under the Act of March 3, 1879.

Acceptance for mailing at special rate of postage provided for in Section 1103 of the Act of October 3, 1917, authorized July 31, 1918.

SUBSCRIPTION RATES: Three cents a copy.		ПЕРЕДПЛАТА: Поодиноке число три центи.	
One year	$ 7.00	На рік	$ 7.00
Six months	$ 3.75	На пів року	$ 3.75
Three months	$ 2.00	На три місяці	$ 2.00
Foreign and Jersey City Rates:		В Джерзи Сити і Загряницею:	
One year	$10.00	На рік	$10.00
Six months	$ 5.00	На пів року	$ 5.00
Three months	$ 2.75	На три місяці	$ 2.75

За оголошення редакція не відповідає.

За кожду зміну адреси платиться 10 центів.

З Канади належить висилати гроші лише на т. зв. Foreign Money Order.

Телефон „Свободи": 498 Montgomery. Тел. У. Н. Союза: 1838 Montgomery.

Адреса: "SVOBODA", P. O. BOX 346. JERSEY CITY N J

З ПРИВОДУ ВИБОРІВ У ВІДДІЛАХ.

У місяцю грудни, як звичайно, відбуваються по відділах Союза вибори нових урядників. Як у кождім народі, так і в нас, вибори се часи потрясення орґанізації. Тому нам треба добре дивитися, щоби з виборів не вийшла для Союза шкода.

Одна шкода для Союза, для його відділів і членів, може вийти з виборів тоді, як члени стануть старих урядників зневажати. Се не значить, щоби старих урядників не вільно критикувати. Ні. Критика всюди потрібна, але критика се не напади. Критика се спосіб показати, як можна справу зробити краще. Хто критикує на те тільки, щоби комусь честь відобрати, щоби на комусь пімститися, а не на те, щоби поправити орґанізацію, сей не критик, а киринник. Всяку критику можна перевести спокійно, без горячки, без образи, без напастий. Щоби в той спосіб повести критику, на те треба розумної людини. Вилаяти других злодіями, чи чим там, потрафить леда дурак.

Друга шкода може вийти при нагоді вибору нових урядників. Що кождий член хоче стати урядником, се дуже похвальна річ. Так воно й повинно бути. Як каже наш народ, хто не хоче бути отаманом, той і козаком не повинен бути. І старих урядників можна всувати з уряду. Інакше не булоби поступу. Однак, старого урядника можна відсувати від уряду тільки тоді, як новий певно дасть кращу службу для громади. Відсувати від уряду старого й заслуженого робітника тільки тому, щоби зовсім новому, а зі своєї роботи що невідомому чоловікови „дати ченс", — так розумні орґанізатори не поступають.

По трете, навіть неслушно усуненим урядникам треба памятати на засаду, на яку в нас навіть імени нема, а яку Американці називають „ґуд спортсменшип". Се значить: борися підчас боротьби відважно, борись всіми силами, але після боротьби, коли ти програв, не бери собі програної дуже до серця. Противно, покажи, що на тій почести тобі так не залежить. Покажи своїм захованнем, що навіть як ти програв, ти все ще варта богато як людина. А показується се в той спосіб, що помагається при спільній праці тим, що виграли. Ось так поступають джентелмени. Мститися за свою невдачу на відділі або Союзі може тільки дітвак.

ЧОМУ В НАС МАЛО ЧИТАЮТЬ?

Мало чим ріжниться людина, що уміє читати, а ніколи не читає книжок, від тої людини, що зовсім не вміє читати. Тому, коли ми говоримо про великий процент анальфабетизму серед українського народу, то до тих анальфабетів треба додати ще й тих, що нічого не читають. Коли так поставимо справу з анальфабетизмом, то ми побачимо, що серед наших людей в Америці мабуть лише десять на сто читає українські книжки, а то й ґазети.

Коли люде не читають ні ґазет ні книжок, то з ними праця важка, а поступ прямо не можливий. Якраз з причини анальфабетизму застала нас світова війна з національно несвідомими широкими народніми масами. Малі Латиші мають свою державу, але той півтораміліоновий нарід Латишів мав перед війною свою національну ґазету в Росії на латишській мові, яка друкувалася в кількости 36 тисяч примірників, а Українці у Київі мали одну тільки свою ґазету „Раду", котру видавав своїм коштом Е. Чикаленко і яка ледве назбирала дві тисячки читачів. Ось і маєте: На півтора міліона Латишів трийцять шість тисяч читачів рідної ґазети, а на трийцять міліонів Українців яких два тисячі. Тому не диво, що Латиші мають свою державу й зуміли її добре зорґанізувати, а ми ще мусимо провадити боротьбу за свою державність.

Книжка й ґазета це найліпші провідники народа.

Останніми роками перед війною на всіх землях України замітно почала рости зацікавленість народу до читання книжок та ґазет. Певні українські орґанізації поволі поширювали видавництво книжок для народа. Коли сталася революція в Росії, то на Придніпрянщині читання книжок ґіґантичними кроками пішло наперед. Одного тільки „Кобзаря" Т. Шевченка видано сотки тисяч примірників, байок Глібова теж сотки тисяч. Видано рівнож і евангеліє на українській мові в сотках тисяч примірників. Крім того маса иншої літератури, виданої для народа, розійшлася міліонами примірників. Але скінчилося свято революції. Почалася дальша завзята боротьба. Видавництва були зруйновані, зруйнований економічно й національно поневолений нарід знову перестав читати і перестав цікавитися читанням. Та й не стало вже що читати. Не стало популярної літератури для народа.

Для того, щоби поширювалося читання серед народу, треба, щоби були відповідно написані народні книжки, щоби були вони видані й розповсюджені. Отже читач народжується тоді, як є відповідна книжка для нього. Така, що його зацікавить, що буде для нього зрозуміла, дешева й яку легко дістати, або ще краще, яка сама стукає до нього у двері. А у нас почуєте, що, мовляв, видавці знайдуться, як буде читач і буде кому продавати. Таксамо тоді знайдуться й письменники для народа, коли їх твори не будуть присипатися пилом та жовтіти на папері.

Виходить, що ніби то залежить все від того, чи є серед народу попит на книжку; та попиту того не буде, поки нарід не зацікавиться книжкою взагалі, поки не полюбить читання, поки не звикне до нього.

Отсе саме розуміють американські видавці, це розуміють німецькі чи які инші видавці й вони владають зпочатку багато енерґії, багато капіталів, щоби достарчити народну літературу і розповсюднити її між народом. Цю роботу робила колись і робить ще й тепер серед Українців „Просвіта" у Львові та инші галицькі видавництва, а в Росії „Благодійне Товариство видання загальнокорисних та дешевих книг", що містилося в Петербурзі, а яке орґанізували українські патріоти.

Алеж ніхто не зробив такого доброго бизнесу з народніми виданнями як Москаль Ситін в Москві. Це була собі проста людина, торговець з дитинства, що добре розумів справу бизнесу, а головне розумів, як знайти собі ринок, як дібратися до широких мас народу та що їм давати. Він знав добре психольоґію, інтереси та бажання народних мас, а тому й почав масово видавати для народу: календарі, ріжні картинки на стіни, а по тім книжки. Все це з початку було саме примітивне, малюнки були аляпуваті, книжечки подавали лише широко розповсюднені народні казки, байки, жарти, сонники, „повні мішки реготу" і т. д. Згодом одначе Ситін поліпшував якість і серіозність книжок все більше та більше та почав видавати прекрасні художні малюнки, книжки люксусові, наукові то що. Орґанізував одну з найбільших в Росії ґазет „Русское Слово", де платив редакторови сорок тисяч рублів (20 тисяч долярів) на рік, а за одні оголошення на першій стороні про вмерлих мав коло двох соток тисяч доходу. Поволі Ситін, зачавши з невеликим капіталом, зачавши з простонародніх книжок, дійшов до міліонового маєтку, а зробив його на друкованих виданнях в країні клясичного анальфабетизму.

Причиною такого успіху його праці було те, що він знав добре, як і з чим підійти до народу. Він розумів бизнес так, що в нього треба вкласти наперед свій розум, енерґію та капітали, щоби потім з того був зиск. Розвинувши видання книжок високої якости, він в той же час не перестав видавати ріжні свої „повні мішки реґіту", „казки про Іванушку дурачка", сонники, „смерті Кащея Безсмертного" і т. д. Цими простими, примітивними книжками він розвивав в народі любов до читання книжки, смак та зрозуміння ліпшого твору. Це ніби був народний університет, де маси проходили читання від азбуки до наукових праць. Звичайно, не всі однаково вчилися, але багато таки чогось вивчилося. І ось такого то Ситіна треба нам в старім краю і тут в Америці.

ЯК РОБИЛИ БИЗНЕС ДАВНІЙШЕ А НИНІ.

Коли бизнес у давнину розвинувся на важну галузь людської діяльности, він прибрав наперед форму банкових та купецьких операцій.

До купецтва належало тоді також воження товарів морем, і купецтво було одинокою галузю людської діяльности, яка вимагала великого грошевого вкладу й більшої здібности заряду.

Успіх купецьких підприємств у ті часи залежав не так дуже від здібности купця передбачити наперед, як від доброго щастя. Приміром, моряк, що возив товари кораблем, міг збогатитися, як мав гарну погоду, але міг теж утратити весь маєток, як погода йому не дописала.

Купець у ті часи мусів хитро використовувати пори року та вагання в подачі й попиті товарів. Він купував крам, як крам був дешевий, перетримував його якийсь час і продавав, як крам подорожів. За тим, як крам виробляється, на се він не дивився. Його займала тільки обміна краму, а не питання виробу краму.

З часом се ґрунтовно змінилося.

Наперед люди придумали нові способи перевозу краму з одного місця в друге, сушею й морем. Перевіз перестав уже бути небезпечним. Ризико торговлі через погоду пропало. Купець перестав займатися спекуляцією на погоду.

Далі люде стали виробляти річи передовсім на продаж. Кождий виробник став купцем. І в нинішні часи число людий, які займалибся тільки купецтвом, серед бизнесменів розмірно зменшилося. Нині осередком бизнесу є продукція, виріб добра, а кождий продуцент є рівночасно купцем.

„Єдиний засіб зміцнити патріотизм — це потреба сприяти правильному, здоровому, успішному розвиненню народних сил і народної творчої діяльности".

Писарів.

ЯК БУДУЄМО СИРОТИНЕЦЬ У. Н. СОЮЗА.

374.

Патріотизм в теорії і в практиці.

Дня 8. жовтна ц. р. відбувся в нас, у Бостон, Масс., на дохід Сиротинця У. Н. Союза баль, про котрий хочемо поділитися кількома словами з шановними читачами „Свободи".

Ще кілька тижнів перед тим балем запрошено на нього всі наші місцеві товариства, сестрицтва і парохії — буковинську та українську православну, які, на жаль, „считают" себе „русскими". Запрошувано їх і через „Свободу" і окремим письмом, висланим на адресу кождого товариства. Просьби були горячі. Просилося в них наших громадян, аби на сей один вечір забули за всі партійні незгоди та тим бідним тикетом помогли прискорити будову такої важної наскрізь гуманітарної інституції, якою являється Сиротинець-Захист У. Н. Союза. Читаючи сі поклики, здавалося, що нерозумні кордони між нашими товариствами порвуться і красна, величава галя міської публичної школи так буде переповнена, що люде мусіти-муть зперед дверей вертатися домів. Але уряд підпомоги будови Сиротинця в Бостоні в своїх сподіваннях страшенно завівся, бо окрім парохії при 136 Арлінгтон ул. з о. Кучером на чолі, товариства Запорожська Січ і сестрицтва Непорочного Зачаття Преч. Діви при висше згаданій парохії прийшло лише кількох молодців, котрі не гляділи на ціль, а більше на танець. Решта прошених нами товариств затиснили кріпко свої кордони насмішками з У. Н. Союза, його членів, Обєднання і всього нашого здорового народного руху, визиваючи всіх і вся „панським", „попівським", „грабіжницьким" і т. п. епітетами.

Та все таки при добрій волі гуртка людей удалося втовкти кілька долярів, за що належиться сердечна подяка в першій мірі жіноцтву з сестрицтва Непор. Зачаття Пресв. Діви і з парохії за даровані на баль річи до спродажі: цвіти, хліб, пироги, голубці і т. п. Одна патріотка напекла навіть „кейків" і сама їх продавала, щоби тільки придбати пару „даймів" на ціль Сиротинця. Уряд тим нашим патріотичним жінкам ось тут прилюдно щиро дякує, але їх імен не оголошує, бо вони собі сього не бажають.

Сих кілька стрічок піддаємо під розвагу иншим відділам нашої орґанізації; може в їх місцевостях є більше любови та спільного народного пожиття. Як хочете заробити кілька долярів на наш Сиротинець, то обовязково запросіть собі до помочи наше жіноцтво: воно найліпше з нас розуміє потребу свого власного сирітського захисту, бо хтож може мати в своїм серці більше чуття до бідної сирітки, як не жінка?

Приходу з нашого балю було $144.28, а розхід виносив $95.78. Тов. Запорожська Січ асиґнувало зі своєї каси $10, сестр. Непор. Зач. Пр. Діви дало зі своєї каси $9.70, Сава Антонюк дарував франкфуртських ковбасок за $3.45, Іван Майданий жертвував $3, а Анна Гримак $1. — Разом $75.65. Посилка грошей виносила 35 цнт. — Комітет Сиротинця одержав $75.30. — За Комітет: **Ілія Чопик**, предс.; **Петро Музика**, секр.

Др. Остап Грицай (Відень).

НАРОДИ В БОРОТЬБІ ЗА ВОЛЮ

(2)

Та великої користи з його володіння не було нікому, бо він був ні ліпший, ні гірший ніж шведські попередники; затеж погубним для простого народу стало з чужинецькими володарями те, що вони наводили зі собою на свою землю своїх людей, урядовців, заушників, сторонників та своє військо, розміщуючи те все по можности на товстих посадах і вигідних постоях, очевидно в першу чергу на шкоду простому народові, бо нарід мусів усю ту збиранину годувати тай терпіти, все, що чужинецька галастра йому робила. Шведські-ж пани, щоб приподобатися чужим володарям і при їх допомозі добути що найбільшого значіння у краю, не брали простого народу в оборону, а навпаки — тримали з чужинцями і не протестували й тоді, коли чужинецькі зайди обмежували по своїй волі права рідного населення. Правда — коли той Німець Альбрехт надокучив панам своїм немудрим володінням, вони покинули його і згодилися між собою **1389 р.** віддати шведський престол данській королевій **Марґареті,** молодій, розумній і дуже енерґійній володарці, жінці норвежського короля Гакона, але тоді вже вдові. Норвежці іменно мали до неї стількиж довіря, що й Данці, і вони після смерти Гакона признали Марґарету реґенткою Норвеґії, а в р. 1388. королевою. Так дві з трьох скандинавських держав опинилися під владою 39-літньої красуні, а рівночасно Шведи покликали її на свій престол, поки-що однак тільки як реґентку (правительку), бо німецький галапас Альбрехт не хотів зрікатися прав до шведського трону і ладився виступити проти зненавидженої собою Марґарети збройно. Але він програв рішаючий бій під Фалькепінґ (1389), дістався в полон і в шестилітню тюрму, а Марґарета, розправившися ще і з його союзниками, які держали при допомозі морських розбишаків, т. з. „харчевих братів" **(Vitalienbrueder)** — столицю Швеції Стокгольм, обєднала врешті як королева всю Скандинавію під своєю владою, і закріпила цей дансько-норвежсько-шведський союз урочистим договором, якому в історії імя **Кальмарська Унія (20. VII. 1397.*)** Ця Унія добула всесвітнього значіння як один з перших трівкіших подвигів монархізму на півночи **Европи,** бо по формі трівала вона цілих 126 літ. Але в суті речі саме вона виявила яскраво, що такі імперіялістичні подвиги це будівлі на глиняних основах, призначені згори скорше чи пізніше на руїну, бо живі орґанізми живих народів, нехай і таких близьких собі походженням, як в цім випадку Скандинавці, це щось надто могутнє і суверенне своїм єством, щоб дати себе закувати на віки в одно спільне ярмо якоїсь наказної влади. Вся історія людства, всі події в минулому культурних народів виявляють скрізь ту кріваву точку, де наказний імперіялізм жадливих влади одиниць вдаряє лобом об залізну стіну народнього Духа, і сторощений ним нівечиться безслідно.

І так і Кальмарська Унія, придумана хитрими панами та ще хитрішою королевою, розпалася після сто літ свойого істнування під ударами боєвих сокир шведських селян, що не хотіли довше приглядатися безчинно тому, як свої й чужі пани дерли з них під прапором панської Унії шкуру та брали в них рекрута на розбишацькі війни чужих королів.

Правда — поки володіла королева Марґарета (до р. 1412), то Шведи надто великого гнету не почували, бо вона була занадто розумна, щоб надуживати терпцю народніх мас актами насили й деспотизму. Та все таки вже й за неї шведський селянин пізнав ґаразд, що то таке наказні податки, стягані чужинецькими екзекуторами, тай розпаношення своїх і чужих вельможів, довірених в ласку королевої. Найвизначніші оборонні замки краю були обсаджені здебільшого чужинецькими панами, а вони як команданти поводилися з народом безоглядно, розкватирували своїх салдатів ураз з кіньми по хатах селян і приневолювали цих останніх до всякого рода панщини. Але і свої пани не були ліпші. Про коханця королевої, лицаря Абрагама Бродерсзона, в сучасних хроніках (літописах) багацько скарг за те, що він „грабує селянам їх добро та насилує жінки". Його вкінці й покарали смертю, проти чого одначе королева змагалася до останньої хвилі, хотіла конче спасти його, а коли не вдалося, повеліла за душу розпустного негодяя відправляти безліч богослужень. Після тогож, як Марґарета померла, не лишивши ніякого наслідника в простій лінії (тобто свойого сина, який умер ранше неї), тільки свояки **Еріха** з роду німецьких князів Поморя **(Pommern),** та деспотизм чужинецьких володарів — їх було протягом XV. століття у Швеції аж 7! — давався народові щораз більше в знаки і згодом зревольтував увесь край. Як у Швайцарії за володіння Габсбурґів, або в Нідерляндах за влади жорстокого еспанського Габсбурґа Филипа II., так і в Швеції за панування тих семи королів після Марґарети, нещастям краю стали королівські намісники, відпоручники, арцибіскупи і війти, звязані з кожночасним королем жадобою влади й майна коштом гнобленого народа, а в почуттю безкарности готові на всяку нечесть і насилу. До тогож чужого війска в краю ставало щораз більше тому, що ті чужі королі не чулися безпечними ніде, зазирали за престолами, де тільки вдавалося, і коли була й найдрібніша нагода, зараз починали війну. Ось перший наслідник Марґарети, згаданий уже поморський Еріх, почав з панами Гольштайну довжезну війну за країну Шлезвіґ*), ведену ним трохи не 30 літ! Можна собі подумати, скільки народу вигибло за той час в боях, і скільки його марно вигинуло в полоні. А були це собі звичайніські заборчі війни, ведені не в інтересі народніх мас, тільки королівського супостата, що до Швеції тільки час до часу навідувався, і з народом як таким не мав властиве нічогіського спільного. Відповіднож до безконечного военного лихоліття, гріш тратив свою вартість, податки збільшалися в десятеро, про якийсь суспільний лад не могло бути й мови, а права не зміг добути селянин в нікого, бо суспільство підупало зовсім, і суддів ставало щораз менше. В данській хроніці **Гвітфельда з р. 1652** зібрало безліч жалоб тодішнього шведського селянства на злочинних панів, господарюючих в їх краю з ласки Кальмарської Унії. Своїх війтів не було тоді в Швеції ніде, а чужинецькі команданти укріплених місць — це здебільшого прості розбишаки, т. зв. морські пірати, вправлені в цім поганім ремеслі завдяки безпосередній близькости моря по традиціям давніх скандинавських **Вікінґів** (тобто „лицарів моря", або „моряків по заливам"), геройствами яких нам теж нічого захоплюватися, бо і славетні Вікінґи це теж тільки розбишаки, по не своє добро посягаючі. Але чого дивуватися командантам, коли сам арцибіскуп в Упзалі, настановлений тут Еріхом, був — як подає славний шведський історик **Еріх Ґустаф Ґаєр*)** — у вільних від богослуження хвилях був таким же морським хижаком, а й сам король Еріх, на старости своїх літ, не соромився того розбишацького ремесла? З другоїж сторони данські війти допускалися проти населення таких злочинів, як насильства данського шляхтича Есзе Еріхсзона, що неслухняних селян велів вішати в димі і так душити їх, а вагітних жінок запрягав замісць худоби до возів, наладованих сіном.

*) Так зоветься вона від замку Кальмар (Kalmar) в полудн. Швеції, де той договір підписали. — О. Г.

*) В сусідстві Данії. Вона належна тепер до Німеччини. — О. Г.

*) Ґаєр (Geijer, 1783—1847), професор університету в Упзалі. Написав монументальний твір. „Історія шведського народу" (1832—36) і видав книгу давніх шведських пісень. — О. Г.

(Дальше буде).

При всякій нагоді складаймо жертви на Сиротинець - Захист Українського Народного Союза.

„ЦАРІВНА"
ПОВІСТЬ
написала ОЛЬГА КОБИЛЯНСЬКА
Ціна $2.00.
Можна набути в Книгарні „Свободи"
„SVOBODA"
83 Grand St., Jersey City, N. J.

ГОЛОСИ ЧИТАЧІВ

ЧИ ТАК РАТУЮТЬ РОБІТНИКИ РОБІТНИКІВ?

Свого часу поміщено в „Свободі" відозву, в котрій українські майнери звернулися до членів У. Н. Союза та просили їх, щоб вони прийшли з помочю страйкуючим майнерам, тим нещасним жертвам економічного визиску. Ми думали, що члени У. Н. Союза, котрі є рівнож робітниками, відчують наше нещасне положенне. Ми представили, за що є боротьба і яких тактик уживають углеві барони, щоби розторощити майнерську організацію. І думали, що члени У. Н. Союза як робітники зрозуміють наше положенне. І щож? Ото дістали ми поміч і то не абияку! Ми дістали від яких 18.000 членів У. Н. Союза два доляри! Так, два цілі доляри і то подумайте, українські робітники: Оті два доляри надійшли не від робітника а від українського попа, котрий — як виходить — відчув нещасне положенне робітника більше ніж сам робітник. Коли ми працювали, то ми не відмовлялись від жадних складок і помагали ткацьким робітникам в Пасейку не тільки грішми, але й убранием і иншим. А коли коло нас біда, то помочі нема. Виходить, що треба йти і поклонитися баронам та приняти услівя, які нам подиктують. А щож ви на те, ви, українські робітники? Ми тут вже 9 місяців страйкуємо та вже нема і чим вкладки заплатити до У. Н. Союза. Діти просять хліба і чобіт а тут нізвідки взяти. Тому то ми, низше підписані ще раз звертаємось з просьбою до членів і робітників У. Н. Союза. Поможіть поки час, бо коли майнерська юнія буде зломана, то се відчує кождий робітник в Америці і ви самі. А сему священикови, що прислав жертву, на сім місци красно дякуємо, бо особисто не можемо писати до Вас, Отче, бо не маємо навіть 2 центи на марку. Всім дальшим жертводавцям згори дякуємо, а всякі датки просимо посилати на руки секретаря або касієра, або впрост до редакції „Свободи".

За комітет:
Евстахій Яремцьо, предс.;
Николай Зарічний, секр.;
Андрій Волошин, кас.

Адреса:
Andrew Woloshyn,
Box 310, Yorkville, Ohio.

ПЕРЕПИСКА РЕДАКЦІЇ.

М. Б., Ню Йорк. Ми не можемо відповідати на всі напади „Руского Селянина", бо тоді треба би видавати „Свободу" виключно для полеміки з отою газетою. „Руский Селянин" повстав саме на те, щоби кирпити, нападати на „Свободу" і боронити закопаного в домі Народного Комітету сирітського гроша.

С. К., Милвил, Н. Дж. Одні писали про Милвил так, а другі инакше. Нема потреби тут щонебудь простувати. Це була обміна думок.

Позанюйорчанин. Повторюєте те, що вже було. А до тоге ще й тим разом не подаєте свого імени. Нема тут ніякої причини, якаб виправдувала затаєнне Вашого імени.

Впертий. Мусите ждати з проголошенням жертв на свою чергу. Другі рівнож ждуть.

Д. В. Н., Акрон, О. Відказався каз говорив по польськи тому, що як Литовець по українськи не вміє, а ми, Українці, не розуміємо по литовськи. Тому відчитав привіт в мові наших ворогів. Видно, що Ви походите з польського королівства і є самі Поляком, а удаєте перед нами русского. Заболіло Вас, що Литовці хочуть відобрати Вильно і йдуть разом з нами. На таких фарбованих лисах і нікчемних душах ми добре визнаємося.

Н. С., Пітсбург, Па. Між Вам подали, що Ваші заміти в справі біженців на Кубі тільки в деякім слушні. В такий спосіб, як Ви подали, про таку справу писати не можна.

С. С., Експорт, Па. Корабель „Титанік" належав до Гвайт Стар Лайн. Виплив з англійського порту Савтгемптон. Катастрофа наступила в неділю, 14. квітня 1912 року.

Вияснення: о. М. Марущак з Вунсакет, Р. Ай., заявляє в звязку з дописею з дня 19. грудня, поміщеною в 294 числі „Свободи", що його еп. Теодорович не міг суспендувати, бо він вже передше вийшов зі звязку з укр. автокефальною церквою та що він церковного майна не намагався передавати еп. Богачевському, бо не мав потреби це робити, а колиб і хотів, то не міг би цего учинити, бо цей маєток находиться в руках церковної громади, яка отсим маєтком заряджує на власну руку.

Справлення: В жертвах з Асторії, Л. Ай., проголошено Н. Гаврилюк, а має бути: Онофер Гаврилів.

Витинки з газет надіслали: др. С. Дмитрів з Арнольд, Па., М. Колодій з Лейквуд, О., М. Костра з Нюарк, Н. Дж.

ПОЗІР! РОЧЕСТЕР, Н. Й.!

ЗАХОДОМ ТОВАРИСТВА ВІЛЬНИХ КОЗАКІВ

— буде відігране —

пораз перший представлення

СОФІЯ ГАЛЕЧКО

пеca з життя У. С. С. в 3-ох діях

В САМ НОВИЙ РІК НЕДІЛЯ, 1-ГО СІЧНЯ 1928 Р.

в 8-мій годині вечером

В ЛИТОВСЬКІЙ ГАЛІ.

Саме імя Софія Галечко знане як щирої Українки в боротьбі за волю українського народу і його землі. Тому кождий хай прийде на згадане представлення. 301-3

Комітет.

INTERNATIONAL PAPER COMPANY.

New York, November 29, 1927.

Заряд Директорів проголосив звичайну квартальну дивіденду один і три четвертих процентів (1¾%) від Збірного 7% Вспомагаючого Стаку сеї Компанії, і звичайну квартальну дивіденду один і пів процентів (1½%) від Збірного 6% Вспомагаючого Стаку сеї Компанії за біжучий квартал, платних 16 січня 1928 записаних шеровцям при кінци 29-го грудня, 1927. Чеки вишлесь почтою. Книги змін не будуть замкнені. 284—

OWEN SHEPHERD,
Vice-President & Treasurer.

В РОЦІ 2.000.

Французький науковий світ святкував цього року соті роковини уродин славного хеміка Марселена Бертельо. В Парижі зібралися делегати з усіх країв, щоби віддати належну честь свому товаришеві. При цій нагоді цікаво буде пригадати, як Бертельо уявляв собі будучину людства. Дня 5 квітня 1894 р. виголосив він на банкеті промову, яка зробила тоді великий розголос у всьому світі. Бертельо сказав, що в 2000-ому році не буде вже хлібороба, зникне вугляна промисловість і богато инших та що все заступиться простими і коротки процесами.

Прийде день, де кождий замісць ріжної поживи їсти буде лише маленьку таблєтку і буде від неї ситий, заживатиме малесеньку кульочку товщів і фляшечку запашного плину, які будуть приладжувати відповідно до особистого смаку. Все це фабрикуватимуть у хемічних лябораторіях. І все це продукуватимуть незалежно від пори року, дощу і посухи, спеки, яка нищить збіже, або незалежно від морозу, який нищить овочі.

Як бачимо, колиб здійснилися пророцтва того хеміка, то людям за кілька десяток літ приходило би все дуже легко. Але треба спішитися, бо рік 2000 вже не дуже далеко. Та покищо життя ще більше скомпліковане, як було колись. Та колиб здійснилися пророцтва французького хеміка, то велике питання, чи таке життя не було би сумне і нудне. Мабуть не богато найшлося би людей, які відреклися би печеної гуски за маленьку пастильку. А може?

Крім цього славний учений, який був теж державним мужем (він був свого часу міністром закордонних справ, а його син є нині держ. секретарем при закорд. міністерстві у Парижі), полишив світові ще инше дуже гарне пророцтво: в році 2.000 буде неможливою всяка війна. А то з тої простої причини, що наслідком основно зміненого способу життя не буде ні кордонів, ні армій, ні военного промислу. Звучить воно занадто гарно. Шкода, що Бертельо не пророкував на блищу будучину, бо може тоді був би згадав прим. про трійливі гази, які люство вже бачило у світовій війні. Але він був би вже не бачив цього „благородного" винаходу, бо помер іще в 1903. році.

ВБИВСТВО З ЛЮБОВИ.

В Царгороді головною вулицею йшли три гарні дівчата, спішилися дуже а часто неспокійно оглядалися. Нараз прохожі побачили, що до дівчат прискочив якийсь чоловік і пробив одну з них ножем. Дівчина окровавлена впала нежива на землю між шинами трамваю. Одна з її товаришок втекла і кричала страшно. Друга хотіла нещасну дівчину рятувати, але її зате дісталось кілька ран від убийника. Прохожі кинулися на вбийника й були би вбили його, але вчас відібрав його розюшеній товпі толісмен із небезпекою власного життя і відпровадив убийника до авта. Вбийник, ранений тяжко в голову, признався на поліції до вини. Є то бувший морський офіцир, Осман бей, колись адютант султана Абдула Гаміда і військовий аташе в Лондоні. Його покійний батько, колись міністер фльоти, Раґіб баша, був султановим любимцем а мав казочні маєтки. Осман бей, батько дорослих дітей, стрінувся тому кілька місяців із гарною Еспанкою, у якій на перший погляд палко залюбився. Старався зараз навязати знакомство, але Ельза Рігова (так звалася красавиця) була для нього холодна. Осман бей живе у люксусовій віллі на острові Гальмі, що осталася з батькового величезного майна, яке син розтратив на гуляще життя. Ельза дістала листа від Османа, що хоче оженитися з нею. Пізніше сам Осман прийшов до матери красавиці, і просив, щоби віддала йому дочку за жінку. Вкінці обіцяв перейти на жидівську віру, бо без Ельзи не може жити. Одного дня намагався викрасти її при помочі кількох моряків. Але Османів плян відкрито завчасу і він дістав пять тижнів кари. По тім його обожана Еспанка заручилася з иншим. Коли Осман бей вийшов із вязниці і довідався про те, сказав, що Ельза скорше вбє, ніж би вона мала вийти за іншого. І так сповнив свою погрозу.

МАНІКЮР УР-ХАЛДЕЙСЬКИХ ЖІНОК.

Цікавий був нарід, що жив в Ур-Халдеї тому 3000 літ. Мав своїх багачів і змисл для люксусу, але також змисл мистецький смаку, а що більше: плекав старанно своє тіло. При розкопках в Урі найдено м. і. предметами і великий гарний манікюр. Ціле уладження того манікюру зроблене з жовтого золота, а, як догадуються фаховці, має вже яких 5000 літ. Ця знахідка доказує, що урхалдейські жінки плекали пальці своїх рук і не були такі примітивні, як то богато думає.

Імітатор (звірячих голосів у варієте, до гостей): Прошу мені назвати якунебудь звіря, а я наслідуватиму його голос.

Малий хлопчик: Сардинку.

—o—

Батько: Джордж Вашінґтон у твоїх літах був першим учеником у школі.

Син: А в твоїх президентом Америки.

Lehigh Valley Excursions

Wilkes-Barre and Scranton

$3.60 Round Trip

"Switzerland of America"

Sunday, JANUARY 8th

Special Train

Lv. Hudson Terminal 12.01 A. M.; Jersey City (Exchange Pl. Sta.) 12.20 A.M. Lv. Newark (Eliz. and Meeker Aves) 12.45 A. M. Returning Lv. Scranton 5.40 P. M.; Wilkes-Barre 6.30 P. M.

Similar Excursion Sunday, Febr. 19th.

Білети в Exchange Place або Journal Square. Телефон Інформаційного Бюра Montgomery 7000.

П О З І Р!

Одержавем свіжу краєву

БРИНДЗЮ

Висилаю почтою або експресом за надісланнем належистости або на С. О. D. в бочівках по 10 фунтів по 52 ц. фунт, бочівки 43-фунтові по 48 ц. фунт; для склепів 20% опусту. 284-

GEO. MYCHUDA,

1525 Newport Ave., Northampton, Pa

МІТІНҐИ ВІДДІЛІВ У. Н. СОЮЗА

ДЖЕРЗИ СИТІ, Н. ДЖ. Бр. св. Івана Хрестителя, від. 270, повідомляє всіх своїх членів, що річний мітінґ відбудеться в суботу, 31. грудня в гали 158 Tonnelle Ave. Порядок мітінґу слідуючий: звіт урядників, звіт контр. комісії за 1927 рік і вибір уряду на 1928 рік. Довгуючі члени зволять виповнити свої залеглости. Члени, котрі ще не зложили жертви на Сиротинець, повинні зложити на сім мітінґу. Котрий член не прибуде на сей мітінґ, буде караний після ухвали. Будемо приймати нових членів без оплати вступного. — Р. Струж, предс.; Л. Кулич, кас.; Н. Пігура, секр.

ВІЛМІНГТОН, ДЕЛ. Бр. св. Івана Хрестителя, від. 247, подає до відома всім місцевим і позамісцевим членам, що річний мітінґ відбудеться на латинський новий рік, в неділю, 1. січня, точно в 1-ій годині попол. в шкільнім домі. Буде вибір уряду на 1928 рік і справозданя урядників та инші важні справи. Проситься всіх членів прибути хоч на річний мітінґ. Не явившийся член буде караний після статута. — Петро Сасс, секр.

КЛІВЛЕНД, О. Бр. св. Ап. Петра і Павла, від. 102, повідомляє всіх своїх місцевих і позамісцевих членів, що річний мітінґ відбудеться в неділю, дня 1-го січня, на новий рік, зараз по Службі Божій, в гали церковній при W. 7-мій улиці. Вкладок не будеться відбирати, тільки буде справозданє касове з цілого року, справозданє контр. комісії, вибір нового уряду на 1928 рік, та інші важні справи. Кождий член обовязаний явитись на означений час. Котрий член не явиться, заплатить кару 50 ц., а урядник 1 дол. Будесь принимати нових членів без вступного до Братства і У. Н. Союза. — Й. Сенчина, предс.; Д. Дорош, кас.; Ник. Бусько, секр.

НЮ БРОНСВІК, Н. ДЖ. Тов. Запорожська Січ, від. 353, повідомляє всіх своїх місцевих і позамісцевих членів, що річний мітінґ відбудеться в неділю, 1-го січня, в годині 2-ій пополудни в домі тов. Василя Дмитрів, R. F. D. 6, Box 8 R. на Hamilton Park. Проситься усіх членів явитись на призначений час. Котрий член не явиться на мітінґу підлягає карі 1 дол., а урядник 2 дол., бо на мітінґу маємо полагодити важні справи. Буде вибір уряду і справозданє контр. комісії. Будеться принимати нових членів без вступного. — Лех Адам, предс.; Вол. Присляк, кас.; Василь Дмитрів, секр.

ШІКАҐО, ІЛЛ. Тов. ім. Дмитра Вітовського повідомляє усіх своїх членів, що річний мітінґ відбудеться дня 1-го січня, о год. 1-ій пополудни, в неділю, в церковній гали при Ірі і Робей ул. Кождий член мусить прийти на мітінґ, бо є дуже важні справи до полагодження. Уряд здасть справозданє зі свого діловодства по чім відбудеться вибір уряду на 1928 рік. Довгуючі члени мають вирівнати свої залеглости як найскорше. Котрий член не явиться на мітінґу заплатить 1 дол. кари, а урядник 2 дол. — Ник. Сливінський, секр.

КЛІВЛЕНД, О. Тов. Запорожська Січ, від. 251, повідомляє своїх членів, що річний мітінґ відбудеться в неділю, 1-го січня, в школі парафіяльній пи Вест 7-ій ул. Проситься усіх членів явитись на сей мітінґ, бо маємо важні справи до полагодження. Котрий член не явиться на сей мітінґ заплатить 1 дол., а урядник 2 дол. кари. Мітінґ зачнеться точно в 1-ій год. пополудни. — Іван Жолопчук.

ЛЕЙКВУД, О. Бр. Сошествія св. Духа, від. 108, повідомляє усіх своїх місцевих і позамісцевих членів, що мітінґ відбудеться дня 1. січня, в неділю, о год. 1-ій попол., в гали церковній. Обовязком є кождого члена прибути на сей мітінґ, бо є важні справи до полагодження. Уряд на 1928 рік є слідуючий: Григ. Бундарович, предс.; Д. Потажний, фін. секр.; І. Цісельський, секр. рек.; І. Бабяк, кас.; М. Мельничин і М. Бабяк, контрольори; М. Колодій, В. Мільничин, надз. хориї; М. Мільничин і В. Мельничин, хорунжі; А. Коваль, господар. — Д. Потажний, секр. рек.

КЛІВЛЕНД, О. Тов. Сокіл, від. 336, повідомляє своїх членів, що річні збори відбудуться в понеділок, 2-го січня, в 1-ій годині попол., в гали Укр. Нар. Дому. Проситься усіх членів прибути на збори, бо є важні справи до полагодження. Буде справозданє за цілий рік і вибір уряду на 1928 рік. — Григ. Кісіль, предс.; Григ. Степанек, фін. секр.

МАЙНЕРСВІЛ, ПА. Бр. св. О. Николая, від. 78, повідомляє своїх членів, що річний мітінґ відбудеться дня 1-го січня на латинський новий рік. Кождий член має прибути на сей мітінґ, бо буде контр. комісія здавати справозданє; уряд таксамо здасть свій звіт. Буде вибір уряду на 1928 рік. Котрий член не прибуде на сей мітінґ заплатить кару 1 дол., а урядник 2 дол. — В. Гонтарчик, предс.; А. Боньчак, кас.; Андрій Боньчак, секретар.

ЕЛІЗАБЕТ, Н. ДЖ. Тов. Запорожська Січ, від. 234, подає всім своїм членам до відома, що річний мітінґ відбудеться в неділю, 1-го січня, в 2-гій годині пополудни, в гали У. Н. Дому, 214-216 Фултон Стр. Порядок мітінґу: 1) статут Товариства; 2) недокінчені справи з минувших місяців; 3) цілорічне справозданє урядників і контр. комісії; 4) дискусія над справозданнями; 5) внески членів; 6) вибір уряду на 1928 рік. Обовязком є кождого члена прибути на сей мітінґ. Котрий член не прибуде підлягає карі або виключенню з Товариства. — І. Генега, предс.; І. Кеценюк, кас.; К. Пілат, секр.

НЮ ЙОРК, Н. Й. Бр. св. Володимира, від. 130, повідомляє своїх місцевих і позамісцевих членів, що річні збори відбудуться в суботу, дня 31. грудня, точно в годині 8-ій вечером в Укр. Нар. Домі, 217 Іст 6-та ул. Обовязком є кождого члена прибути на сі збори, бо є важні справи до полагодження. Буде річне справозданє та вибір уряду на рік 1928. Члени, котрі ще не зложили жертв на Сиротинець У. Н. Союза, повинні принести на ці збори. — Николай Марків, рек. секр.

Фредерік Буте.

КЛЮЧ.

Як Юрко (так як щодня) вертав лісовою дорогою з проходу до замку, стрінувся з циганкою. Він уже й вчора вечером стрінув її на тому самому місці. Вона йшла помало, в устах держала цвітку. Її чорні очи гляділи зухвало, а поміж червоними устами біліли два ряди білих зубів, як усміхалася до нього. Нині він побачив її знову. Чув, що вона говорила до нього. Тому йшов збентежений, похнюпивши очи.

— Може поворожити вам? — озвався тихий, співний, дещо охриплий голос.

Він пристанув, але не відповідав нічого.

Вона засміялася, вхопила його ліву руку, приглядалася їй довго і сказала:

— Вам сімнадцять літ...

— Ні, — пролепетав Юрко — вісімнадцять.

— Походите з строгого, старого роду. Не живете, як ваші ровесники. Ви майже все самі одні.

— Так, — сказав Юрко — відколи мій учитель відїхав, я не бачу нікого, лише мою бабусю і її товаришку.

Вона далі розказувала подробиці з його життя. Його счудувало, бо він і не подумав тепер про те, що довкола замку знали це геть усі.

— Ви житимете щасливим життям, — говорила дальше циганка — й зазнаєте богато любови. Так, бо ви дуже гарні.

Він чув її погляд на свому лиці. Зачервонівся. Циганка говорила далі:

— Ви дуже гарні. Я люблю ваше ясне волосся і ваші голубі очи. Ви будете унещасливлювати жінок.

Циганка усміхнулася й опустила його руку.

Чи має заплатити їй? — патякнув він.

— Ні, ніяких грошей — відповіла — я ворожила вам для моєї приємности. Люблю тим виворожувати будучину, хто для мене цікавий.

— Чи то ви їхали возом із якимись двома мужчинами і з старою жінкою і задержалися були на перехресті доріг? — спитав Юрко.

— Так то я. Ті два мужчини (вона завагалася) то мій брат і один свояк. Ця стара баба, то моя вуйна.

— Як то мусить бути весело так мандрувати, — запримітив Юрко.—Мені ледви що позволять виходити на прохід у ліс. Мій батько і ненька вже не живуть. Я все жию на селі, бо родина боїться, що я слабовитого здоровля. Бабуся недочуває. Мені страшно скучно.

Вона ще раз узяла його руку й сказала йому поважно:

— Ви будете дуже щасливі в любови.

Обоє підійшли аж до замкового високого муру, що зверху мав позастромлювані гострі кусники скла. В мурі була невеличка хвірточка, обкована сильно залізом.

— Мушу вже йти до хати. Бабуся жде на мене. Вона все неспокійна з найменшої причини. Щойно цього року позволила мені взяти собі цей ключ від тої хвіртки, щоби я міг вертати до дому через парк.

— Ваш парк мусить бути дуже гарний — сказала циганка — я так хотілаби побачити його.

— О, по тім боці ніколи нікого нема. Чи ви дійсно хотіли би...?

Не докінчив. Чи він збожеволів? Він має би їй казати ввійти до парку?

— Нині ні, але завтра буду у тую саму пору, а ви мені покажете ваш парк за те, що я ворожила вам.

Глянула йому благаючо у вічі. Полишила йому червону рожу, яку досі держала в устах і втікла. Дріжучою рукою відчинив хвіртку і вернув через парк додому.

Цілу ніч говорив собі, що завтра не вийде. А таки вийшов. Впустив її до парку, показував травники, корчі, ставки і замок. Надійшов огородник, тому циганка втікла.

Другого дня вже всі спали. Другого дня вже всі спали, як він впустив знову циганку у парк. Був уже зовсім опянілий любовю.

— Люблю тебе, люблю — повторював їй уже який сотий раз.

Вона усміхалася, пестила його волосся й зникла у лісі, як він замикав хвіртку.

Відтепер бачилися що ранку або вечером. Циганка не говорила йому богато про себе розказувала лише, що називається Сара, а про життя Юрка розпитувалася все докладніше. Розповів їй, де він спить, а де бабуся. На долі була їдальня, там теж шафа зі срібною столовою заставою, на ліво гостинна кімната. Розповідав їй все, декламував їй вірші, які писав для неї. Вона слухала, хоч мало що розуміла їх.

Небаром дав їй і ключ від хвіртки, хоч уже й не знав, чи то вона просила в нього ключа, чи то йому самому прийшла така думка. Так не мусітиме ждати на нього, колиб він коли припізнився. Вона заходила до парку і ждала в самітному домику, що був побудований геть на боці. Тяглося це яких два тижні.

Аж нарешті одного вечора сказала прощаючись із ним:

— Візьми собі твій ключ назад. Уже мене більше не побачиш.

Він зірвався:

— Чому? Що сталося? Чому муж?

— Так мусить бути, — сказала циганка рішучо.

Побачила, що він поблід. Лице його змінилось, наче лице дитини, якій збирається на плач. Але вона не зволікала, а говорила дальше силкуючись:

— Слухай, коханий. Ти ще занадто невинний, легкодушний. Хочу повчити тебе. Життя не є таке, щоби можна вірити першому ліпшому. Подумай: ти мене зовсім не знаєш, а даєш мені ключ. Тим гірше, що я тепер ще все мушу сказати. Таких жінок, щоби кидалися такому богатому молодцеві як ти на шию так без грошей, як я це робила, дуже мало. Взагалі не думай про них. Подивися: один із тих мужчин там на возі то мій любий. То він наслав мене сюди, щоби я омотала тебе любовю, якби це вдалося. Вони розпитувалися і довідалися, що в замку богато срібла, а ти це все потвердив мені. Отже цей ключ мав їм лекшити напад. Срібло, що його були бути вкрали у вас у замку, мій малий брат був би завіз до Парижа, був би продав там його — а потім ми всі: я, тамтой другий і ця стара баба були би відїхали візком. Могли би були здогадатися нас, але нічого були би не найшли. Ніхто був би не знав, як злодії досталися до замку. Ти вже був би добре стерігся, аби не сказати, що ти дав був мені ключ. Тепер усе приготовлено. Вони хочуть напасти на замок нині в ночі. Але я не.

Перестала на хвильку, а потім далі говорила:

— Але я не хочу, щоби до того прийшло. Ти занадто ніжно любив мене. Я бридилася би заподіяти тобі якунебудь кривду. Та вони не вбють мене за те. Скажу їм, що я загубила ключ, та що ти став щось підозрівати і коло хвіртки поставлено варту, а замка пильнують. Бачиш, коханий, ти згадуватимеш мене добрим словом. Я також думатиму лише добре про тебе. Але бережись, бо ти за легкодушний. Я знаю, що ти зовсім недосвідчений. Та в твоїх літах це не дивота. Ось тобі твій ключ.

Подавала ключ Юркові, але здивувалася, як у лиці його запримітила вираз, якого досі не бачила.

— Я зовсім не такий легкодушний, як ти гадаєш, — сказав холодно здвигаючи раменами.—Я не дав тобі ключа так не роздумавши нічого. Я звернув у замку увагу, що звичайний замок у цій хвіртці небезпечний і казав усюди подавати нові засуви, бо тамті уже були недобрі. Ти сама запримітила була це ще першого дня. Не потребуєш уважати мене дураком.

Глядiла на нього хвилину широко розплющеними очима.

Нараз, не кажучи ні словечка, шпурнула ключем Юркові у лице, мерщій розтворила хвіртку й утікла. Юрко притиснув хусточкою роздерту ключем губу й чув, як вона бігла лісовою дорогою, заходючись від плачу.

Переклав **М. Свояк.**

ДРУКАРНЯ

У. НАРОДНОГО СОЮЗА „СВОБОДА"

виконує старанно, дешево і на час всякі друкарські роботи як: СТАТУТИ, ПРОГРАМИ І ТІКЕТИ НА КОНЦЕРТИ, ПРЕДСТАВЛЕННЯ, ПІКНІКИ І БАЛІ, ЯК ТАКОЖ КОВЕРТИ І ЛИСТОВІ ПАПЕРИ ДЛЯ БРАТСТВ, ТОВАРИСТВ І СЕСТРИЦТВ.

Проситься всі відділи У. Н. Союза удаватися зі всякими замовлення до своєї власної друкарні на адресу:

"SVOBODA", 83 Grand St., JERSEY CITY, N. J.

В КОЖДІЙ УКРАЇНСЬКІЙ ХА[ТІ] ПОВИННА НАХОДИТИС[Я] ЧАСОПИСЬ „СВОБОДА".

ПОІМЕННИЙ ВИКАЗ ЖЕРТВ

НА СИРОТИНЕЦЬ-ЗАХИСТ УКР. НАРОД. СОЮЗА

за місяць листопад 1927 року.

ВІДДІЛ 91.

Бр. св. Володимира в Мікіс Ракс, Па.

Жертви з каси відділу і від части членів проголошено.
Дісилано від части членів ...... $ 4.50
Дохід з підприємства 64.85

Разом $69.35

Рудавський Василь $1.00
Карваш Юрій 1.00
Лапиця Михайло 1.00
Рудавська Марія 50
Карваш Анна 50
Лапиця Марія 50

ВІДДІЛ 94.

Тов. ім. Маркіяна Шашкевича в Гамтрамк, Міш.

Жертви з каси відділу і від части членів проголошено.
Дісилано від части членів $40.00
Дохід з підприємства 25.00

Разом $65.00

Кравчук Петро $5.00
Войтович Павло 5.00
Диць Ілько 5.00
Седляр Ксеня 5.00
Шалайко Василь 5.00
Чайківський Йосиф 1.00
Гривнак Сильвестер 1.00
Кричківський Павло 1.00
Луцишин Іван 1.00
Чупка Максим 1.00
Заяць Петро 1.00
Бабій Михайло 1.00
Кулинич Михайло 1.00
Телепчук Гнат 1.00
Тиро Микола 1.00
Кулинич Михайлина 1.00
Розвадовський Ілько 1.00
Гребенчук Іван 1.00
Пазарин Еміліян 1.00
Пазарин Анна 1.00

ВІДДІЛ 98.

Бр. св. Володимира в Шенандоа, Па.

Жертви з каси відділу і від части членів проголошено.
Дісилано з каси відділу $25.00
Дісилано від части членів 22.00
Дрібні жертви з пушок 24.21
Жертви від не членів У. Н. С. 15.00

Разом $86.21

Дишель Андрій $5.00
Онисик Петро 3.00
Починок Антін 2.00
Чорний Іван 2.00
Починок Дмитро 1.00
Пелех Семен 1.00
Дудич Іван 1.00
Крестинич Петро 1.00
Крестинич Луція 1.00
Курила Гарасим 1.00
Демянчук Микола 1.00
Лукасик Станислав 1.00
Лукасик Аполінарій 1.00
Максимчук Микола 1.00

ВІДДІЛ 102.

Бр. св. Петра і Павла в Клівленд, О.

Жертви з каси відділу і від части членів проголошено.
Дісилано від членів $7.50

Разом $7.50

Бобечко Теодор $1.00
Бігановський Дмитро 1.00
Стадник Константин 1.00
Сидорович Іван 1.00
Паплик Василь 1.00
Подлужний Семко 1.00
Волянський Іван 1.00
Качмарчик Микола 50

ВІДДІЛ 112.

Сестр. Пресв. Богородиці в Клівленд, О.

Жертви з каси відділу і від части членів проголошено.
Дісилано від членів ...... $ 4.50
Дохід з підприємства 15.00

Разом $19.50

Миколаєвич Марія $1.00
Мельникович Розалія 1.00
Соровчак Катерина 1.00
Бахаровська Емілія 50
Дольна Марія 50
Стребіцька Антоніна 50

ВІДДІЛ 120.

Бр. св. Николая в Вудлон, Па.

Жертви з каси відділу і від части членів проголошено.
Дісилано від членів $5.00

Разом $5.00

Кобаль Ілько $1.00
Кохановський Йосиф 1.00
Завінський Іван 1.00
Древний Василь 1.00
Шпук Микола 50
Шпук Михайло 50

ВІДДІЛ 126.

Бр. св. Івана Хрестителя в Сліквіл, Па.

Жертва з каси відділу ...... $——
Жертви від части членів проголошено.
Дісилано від членів 3.00

Разом $3.00

Дидів Григорій $1.00
Процик Василь 1.00
Мачужак Петро 1.00

ВІДДІЛ 143.

Тов. ім. Івана Франка в Ґрейт Медовс, Н. Дж.

Жертва з каси відділу ...... $——
Жертви від части членів 10.00
Дрібні жертви з пушок 3.37
Жертва від не члена 1.00

Разом $14.37

Ландяк Павло $5.00
Данилюк Клим 1.00
Кольба Юрій 1.00
Гарищенко Текля 1.00
Ковальчук Гринь 1.00
Вусатий Дмитро 1.00

ВІДДІЛ 145.

Бр. Пресв. Богородиці в Алтуна, Па.

Жертви з каси відділу і від части членів проголошено.
Дісилано від членів $12.50
Дрібні жертви з пушок 4.53
Дохід з підприємства 33.28

Разом $50.31

Ґураль Гнат $1.00
Куник Ісидор 1.00
Лаврук Антін 1.00
Петрас Микола 1.00
Писович Василь 1.00
Сливчук Микола 2.50
Висоцький Іван 1.00
Назарук Пилип 1.00
Патроник Павло 1.00
Сеньків Григорій 1.00
Марчишин Кость 1.00

ВІДДІЛ 150.

Тов. ім. Михайла Грушевського в Пітсфилд, Масс.

Жертву відділу з коляди проголошено
Дісилано жертву з каси відділу $10.00
Жертви від членів ...... ——

Разом $10.00

ВІДДІЛ 152.

Тов. Вільна Україна в Нюарку, Н. Дж.

Жертви з каси відділу і від части членів проголошено.
Дісилано жертву від не членів $8.00

Разом $8.00

ВІДДІЛ 161.

Бр. св. Василія в Амбрідж, Па.

Жертва з каси відділу ...... $——
Жертви від части членів проголошено.
Дісилано від членів 4.00

Разом $4.00

Прокоп Олекса $1.00
Пристай Роман 1.00
Сенько Панько 1.00
Сенько Анна 1.00

ВІДДІЛ 166.

Бр. св. Михаїла в Френкфорт Гайтс, Ілл.

Жертва з каси відділу $10.00
Жертви від членів ...... ——

Разом $10.00

ВІДДІЛ 168.

Бр. св. Василія в Перт Амбой, Н. Дж.

Жертви з каси відділу і від части членів проголошено.
Дісилано від членів $3.00

Разом $3.00

Бильків Дмитро $1.00
Даньків Михайло 1.00
Стек Микола 50
Раб Іван 50

ВІДДІЛ 172.

Тов. ім. Івана Франка в Віпани, Н. Дж.

Жертва з каси відділу ...... $——
Жертви від части членів 9.00
Дохід із збірки 23.65

Разом $32.65

Козакевич Іван $1.00
Леськів Іван 1.00
Макар Дмитро 1.00
Лучка Матвій 1.00
Дідух Кость 1.00
Язвінський Вінцентій 1.00
Мороз Михайло 1.00
Панасик Василь 1.00
Моргун Іван 50
Змачинський Йосиф 25
Курило Василь 25

ВІДДІЛ 191.

Бр. св. Николая в Трой, Н. Й.

Жертви з каси відділу і від части членів проголошено.
Дісилано від членів ...... $ 15.75
Дохід з підприємства 110.06
Жертви від не членів 2.00

Разом $127.81

Бучак Михайло $1.00
Базар Микола 1.00
Джинджиристий Яким 1.00
Джинджиристий Гринь 1.00
Джинджиристий Панько 1.00
Деревецький Микола 1.00
Іванечко Михайло 1.00
Мисинович Максим 1.00
Муха Тимко 1.00
Назаревич Іван 1.00
Покида Петро 1.00
Ткач Іван 1.00
Заяць Олекса 1.00
Пацевич Михайло 75
Качмар Павло 1.00
о. Боднар Йосиф 1.00

ВІДДІЛ 193.

Бр. св. Николая в Тейлор, Па.

Жертви з каси відділу і від части членів проголошено.
Дісилано жертву з каси відділу $30.00

Разом $30.00

(Дальше буде).

УЩАСЛИВІТЬ СОБІ РІЗДВЯНІ СВЯТА
ЧИ ЧУЛИ ВИ?
ЗА ДОБРЕ СЛАВНЕ РАДІО — РАДІО З 1928, НОВЕ І ПОЛІПШЕНЕ
ZENITH LONG DISTANCE RADIO
$2.00 ТИЖНЕВО
ҐАРАНТОВАНЕ
Моделі так дешеві як $100.00
$2.00 тижнево і сет ваш.
Всі Радія ґарантовані позаяк ми/є
СТАРА І ПЕВНА
EUROPEAN PHONOGRAPH Co.
10th ST. & AVE. A. NEW YORK.
Отворено вечерами.

СТІННІ КАЛЕНДАРІ
на 1928 Р.
Найновійші Українські
стінні Календарі в 14-ох кольорах, календаріюм друкований по українськи, свята означені читким червоним друком.
„ЗАПОРОЖЦІ ВЕРТАЮТЬ З ПОХОДУ" — представляє Українське військо вертаючи з походу. Ціна за один .... 25 ц.
„СЕЛО НА УКРАЇНІ" — Гарний вид села зеленим гаєм поросло... а край села, діти з вінком коло Хреста. Ціна .... 25 ц.
„УКРАЇНСЬКЕ ВЕСІЛЛЯ" — Типічне з'ображення весіля на селі. Ціна .... 25 ц.
„КОЗАК КОНЯ НАПОВАВ, Дзюба воду брала" — Чудовий вид української оселі з криницею під розвитим безом, дівча напова козакові коня. Ціна .... 25 ц.
„РІЗДВЯНА ВЕЧЕРЯ—КОЛЯДА" — Улюблений образ, представляє родину при вечері з гарно убраним деревцем. Ціна 25 ц.
5 КАЛЕНДАРІВ З ПЕРЕСИЛКОЮ ЗА $1.00
КАЛЕНДАРІ НА ТВЕРДІМ ПАПЕРІ.
Малий розмір так званї „ДЕ-ЛУКС" — Ріжні види і типи з України як: „Запорожці пишуть листа турецькому султанови, Ярмарок на Україні, Козаченьку куди йдеш?, В літню спеку на степу коло криниці і т. п. Ціна за один 15ц
Маємо великий вибір загального змісту календарів, яких спис висилаємо на бажання. Для агентів і тим, що хотілиб занятися продажею даємо опуст. Всі замовлення адресуйте так:
KULYNITCH PRINTING CO.
418 E. 9th Street, New York, N.Y.

ЯК МИ ПОМАГАЄМО СТАРОМУ КРАЄВИ.

МЕК КИСПОРТ, ПА.

Братства й товариства на потерпівших від повені.

В місяцю жовтню місцевий Український Народний Комітет скликав збори, на котрих, по короткій дискусії, ухвалено одноголосно занятися збиранням жертв для потерпівших від повені на Західній Україні.

З причини, що в тутешній місцевости панує безробіття, збори поручили, щоби Комітет удався на разі до місцевих Товариств і Братств з просьбою о жертви.

На поклик місцевого Комітету жертвували: Братство св. Ів. Хрестителя (Самостійне) $25, Братство св. Ів. Хрестителя (Соєдинеціє) $25, Товариство Січ (Укр. Н. Союза) $25, Товариство Богдана Хмельницького (Укр. Р. Союза $25; Братство св. ап. Петра і Павла (Провидіння) $20; Сестрицтво Усп. Пр. Д. Марії (Провидіння) $15, Товариство Боян $15, Братство св. а. Петра і Павла (Нар. Поміч з Ґлеспорт) $15; Братство св. Михаїла (Народна Поміч) $10 ;З місцеовго Народного Комітету $45. Разом $220.00.

За зібрану жертву місцевий Народний Комітет складає сердечну подяку всім членам, як і урядникам від згаданих Товариств і Братств. Гроші вислано до Обєднания.

За Народний Комітет:

Д. Сова, голова;
Д. Печар, секр.;
В. Кочкодан, кас.

ГЕМИЛТОН, ОНТ., КАНАДА.

На потерпівших від повені.

За ініціятивою т-ва ім. М. Шашкевича зорганізовано комітет, і вибрано колекторів, котрі розійшлись по хатах за збіркою на потерпівших від повені в Галичині й Буковині.

Жертви зложили на мітінгу слідуючі громадяне: Всч. о. Н. Дрогомирецькгй 5.00; Левчук 2.00; по долярови: Старецький, Машталяр, Д. Лящук, Ів. Савчук, Ів. Микитчук, Д. Бакун, Ферко, М. Демчук, Критович, М. Олійник, П. Мандрига, М. Павлишин, В. Поплявський, Пацап, гр. Я. Колодій, Г. Бойчук, гр. Варвара Бігун, В. Іванців, Й. Стасюк, І. Івашков, Бабяк, Дм. Шевчук.

Збірка Д. Бакуна і Т. Стасишина: Григорій Якобіно 5.00 Дм. Кульпака 2.00, Н. Стечишин 2.00; Я. Пізунський 1.00, В. Бойчук 1.00, гр. С. Бакун 1.00, І. Зелінський 1.00; А. Калєндовський 50 ц., М. Федоряк 50 ц., Д. Марущак 50 ц., І. Зінь 50 ц.; Й. Шпаковський 25 ц., М. Марусяк 25 ц.

Збірка М. Олійника і З. Калинюка: Ст. Оробчук 2.00, Ю. Миґалюш 2.00, Н. Боян 2.00; П. Мазепа 1.00, М. Шпаковський 1.00, М. Гарріс 1.00, С. Гоцура 1.00, Г. Вакула 1.00, Ів. Клімен 1.00, К. Павлинів 1.00, Ів. Гнатов 1.00, Й. Ковалик 1.00, А. Музика 1.00, С. Даньо 1.00, Д. Деник 1.00, А. Базилюк 1.00, Д. Кучерепа 1.50; К. Семчишин 50 ц., Ів. Шубровський 50 ц., О. Ворник 50 ц., Ів. Шамрак 50 ц., А. Пушкедра 50 ц.; Н. Гладун 25 ц.; Ів. Глибоєцький 25 ц., П. Ганджій 25 ц.

Збірка гром-ки Колодій і гр. Пацай: Гром-ка Стесь 2.00, Ю. Мекета 2.00, М. Смук 2.00, Дубець 2.00; Гатрак 1.00, М. Бойчук 1.00, Волощук 1.00, гром. Форостян 1.00, Греховський 1.00, Ів. Білінський 1.00, Грабар 1.00, Гладун 1.00, Варанік 1.00, гром. Моцак 1.00, Дмитрусь 1.00, Романів 1.00, гром. Грушевська 1.00, Н. Олійник 1.00, М. Олійник 1.00, Савінський 1.00; по 50 ц.: А. Баран, гром. Назаревич, Піковська, Чернецький, Кавальчук, П. Завадовський, гром. Вайнер, Дм. Леськів, гром. Шубровська, Ів. Тюхтій, гром. Кавецька, Крук, Мешкета, Караїм, Тулевітрова; по 25 ц.: Братовський, Кошуль, Юркевич, гром. Ґорда, Савяс, гром. Гасяк, Ведиш, Кондокар.

Збірка З. Калинюка і М. Мельника: М. Бабяк 2.00; по долярови: Н. Боднарчу, В. Коропчук, Ів. Баклящук, Ф. Ґоланич, Ф. Ґаврилят, К. Кокотайло, В. Кльоц, Н. Оленкович, Ів. Тимчишин; по 50 ц.: В. Дукар, М. Кобулянський, В. Богдан, П. Теклевич, В. Фарчук, Ст. Кудрицький, Н. Ярема, Ґерман, Гретко, Ів. Дукар, П. Кирилюк, П. Козловський 25 ц., гром. Карлови 25 ц.

Збірка в сали т-ва: Прокіп Шинкарук 5.00, Т. Стасишин 2.00; по 1.00: А. Романюк, гр. М. Федара, Н. Маґаляс, Н. Дубецький, А. Бурбан, С. Кубай, Ів. Кабанюк, С. Мельник, З. Калинюк, Гр. Пасечка; по 50 ц.: П. Семенишин, Л. Кузьма; з підприємства 6.55. Разом зібрано $143.30.

До Центрального Комітету у Львові для Галичини вислано $110.00; для Буковини $30.00; пересилка грошей 2.47; в касі Комітету осталось 0.83.

За Комітет:

Д. Бакун, секр.
Т. Стасишин, кас.

ДРІБНІ ОГОЛОШЕННЯ

ПОШУКУЮ своїх знакомих Олекси Наджаба, Івана Кривокульського, Стефана Кривокульського, Петра Лисака і Івана Туманського, всі вони перебували в Allentown, Pa. Хтоб о них знав, або вони самі, прошу зголоситися до: 301-2
HARRY SOLODKYJ,
2256 Grayling Ave., Hamtramck, Mich.

НА ПРОДАЖ БАРБЕРНЯ, бизнес вироблений, 25 літ в дільниці українській. Продається з причини смерти властителя. Ціна приступна. Голоситис: 299-301
BARBER SHOP,
188 Washington St., Jersey City, N. J.

УКРАЇНСЬКА ГР. КАТ. ПАРОХІЯ св. Петра і Павла в Carnegie, Pa., пошукує дякоучителя, кваліфікованого до ведення школи вечірної і хорального та звичайного співу церковного. Посада до обняття з днем 1. січня 1928 р. Зголошення приймає укр. гр. кат. Уряд парохіяльний, 303 Jane Street, Carnegie, Pa. Платня після умови. 301-3

ПОЗІР УЧИТЕЛІ!
ЧИТАНКУ А. КРУШЕЛЬНИЦЬКОГО для пятого року науки в українській школі можна набути в Січовім Базари. Ціна $1.25. Адресуйте так:
SURMA BOOK & MUSIC CO.
103 Ave. A, New York, N. Y.
301-4-2

НА ревматичні болі, невральгію, звичайне захолодження, біль мязів, звихнення і напруження вживайте
Д-РА РІХТЕРА
Anchor Brand
PAIN-EXPELLER
Охоронний знак, Reg. U. S. Pat. Office. Неправдивий, коли не має нашого Anchor охоронного знаку.
В аптиках 35 і 70 ц.
F. AD. RICHTER & CO.
Berry & So. 5th Sts.
Brooklyn, N. Y.

ЧАС ЧУДІВ ЩЕ НЕ МИНУВ.

Так каже Олександер Костецький, машиніст при зелізниці, котрий вернув до праці по двох літах урльопу. Коли я покинув працю, мені здавалося, що вже все пропало, бо я ніколи не був хорий в моїм житю. Сьогодня, на щастя, я знов працюю і не живу з ласки людий. Моя недуга була дуже проста, хоч лікарі не могли розпізнати, що мені бракує. Треба аж було старої доглядачки („норски"), щоби знайти причину моїх болів і нараїти відповідне лікарство. Як я був хорий, то терпів страшну агонію і чекав смерти як спасення. Коли стара норска сказала мені, що я маю солітера, я висміяв її, однак по тижневи розумної розмови вона переконала мене, що се можливе. Тепер я дивуюся, чому я скорше не попав на сю думку, бо бувби скорше позбувся терпінь. З мене вийшов хробак 30 стіп довжини і я тепер все кажу, що вік чудів ще зівсім не минув. Тисячі чоловіків, жінок і дітей терплять і лікуються на ріжні недуги, тоді як в дійсности їм дошкуляє поганий солітер (тасьминець). Певною признакою того є виділювання частин паразита. Посередніми признаками є брак апетиту, то знов великий голод, обложений язик, давлення на серце, біль в крижах, руках і ногах, завороти, болі голови, ослаблення, як жолудок порожній, темні кружки під очима. В жолудку відчувається отяжіння, а іноді начеб щось лізло з жолудка в кишки. Буває теж поганий віддих, постійно спльовує, не має охоти до нічого, праця його не цікавить, завжди ліниwий. Були випадки, що цей галапас спричиняв епілептичні напади. Деколи солітер буває й 50 футів довгий. Як упхається у віддиховий провід, то може й задушити свою жертву. То-ж визбувайтеся негайно цього ворога, щоби не було за пізно — покіль цілком не зруйнує вашого здоровля. Пішліть $10.48 на лікарство Ляккстан, як хочете позбутися цього страшного галапаса. Ляккстан нешкідливий навіть якби не було у вас такого хроба. До набуття тільки в Royal Laboratory, 148 Netting Bldg., Windsor, Ont. На обезпечення пачки додайте 25 ц. За посліплатою не висилається. (C-57)

Др. Б. ТРОЙ
УКРАЇНСЬКИЙ ДЕНТИСТ
49½ FIRST AVE., cor. 3rd ST.
NEW YORK, N. Y.
Роботу виконує солідно. Уміркованi оплати. Платити можна ратами. Через 10 літ знають мене за пильне виконування механічної роботи в обсягу дентистики.
Оглядини при помочі лучів Рентгена (X-Ray) даром.

ПЕТРО ЯРЕМА
УКРАЇНСЬКИЙ ПОГРЕБНИК
ЗАНЕМАЄСЬ ПОХОРОНАМИ В BRONX, BROOKLYN, NEW YORK І ОКОЛИЦЯХ.
129 E. 7th STREET,
NEW YORK CITY
Telephone: Orchard 2568

Ярослав Окуневський.

УКРАЇНСЬКА ВДАЧА.

І. Українське „Я".

Коли Анґлієць пише яке письмо і звертається навіть офіційно до якого ґубернатора, чи навіть до Його Величности самого короля Анґлії, Ірляндії, царя Індій і т. д., то починає неодмінно своє письмо великою буквою „I" т. є. „Я" I am of opinion, I wish to say. (Я тої думки, Я хочу сказати).

Всюди ставить він наперед свою особу. Анґлієць відчуває гідність своєї особи, бере за своє Я, за свої гадки, за свої вчинки повну особисту відповідальність.

Характеристично, що в анґлійськім письмі є тільки два слова, що пишуться великими буквами навіть в середині речення, а саме: God і „I" (Бог і „Я").

Українець навпаки. Ховає своє Я всякими способами і викрутасами, старається, щоби його й неслідно було. Він в глибині душі своєї був би радий, аби те його Я у безвість пропало.

Може деськолись „Я" і був, але мене нема. Не помічайте мого Я. Я не я, я такий бідний, нещасний, покірний.

„А найбільше — пише Остап Вишня в своїм ескізі „Чухраїнці" — люблять вони на городах соняшники. Хороша — кажуть вони — рослина. Як зацвите, зацвите, то зацвите. А потім як іохилить голову і стоїть перед тобою навколішках... Так ніби віп ти, а ти ніби пан. Уперто покірлива рослина, хороша рослина".

Тій покірливій українській Я-не-Я вдачі відповідає стиль і в бесіді і в письмі. Стиль на **„би"**.

Треба **би,** аби хтось (ніколи, розуміється, не я), ко**би,** як**би,** хотій**би.** Стиль характеристичний, такий невідповідальний, повзучий, слизькуватий, як та глиста по дощі.

Слів Я і Ти вживають і Українці, але тільки між собою і тільки в найвищім подразненні або в лайці. Я тобі твій безмозкий череп розторощу; або я тобі твою паскудну морду розфалачу.

Українці жалуються і плачуть, що їх розділили між чотири держави. Якаж то ми нація без означеного Я?

II. Пізний Іван.

Ідете до театру, або на концерт в Берліні, або у Відні. На афішах значиться, що початок у тій годині, а кінець представлення у тій і тій годині. І справді, вистава починається точно і всі антракти та переміни так устроєні, що й кінчиться вистава в точно означеній годині і мінуті.

На українських виставах зачинається представлення звичайно на годину пізніще, а коли прийде його кінець, то вже й сам директор не знає.

Просять тебе десь в Европі на обід або на вечеру. На запрошенні докладно означена й година, на котру просять, і убраня, яке треба наділти. Також зазначено, чи опісля буде забава, спів чи танець. Знаєш, чого надіятися.

Просять тебе на обід в українську сімю. Година не означена. Міркуєш: перша година буде мабуть найвідповідніщий час. Дзвониш. Прислуга, що отвирає двері, збентежена, не причесана. Просять тебе в так званий сальон. Стоїш серед „сальону", оглядаєш образи, фотографії, а годинник пересуває свої вказівки. Минає пів години, або година. Міркуєш, чи часом ти не ошибнувся і не в иншу хату попав. З кухні доходить товкітня моздіря, запахи всяких сосів, а уривки сварки продираються жіночими дишкантами з кухні та оббиваються в твої вуха. Значить, обід готовлять. Не помилився.

Входить господиня дому. Витаєтесь. Розмова не клеїться. Ти голодний, а господиня, хоч лице своє зложила в милі й приємні складки, якась не своя. Одним вухом слухає вас, а другим, що діється в кухні. Буває й таке, що такий настрій „сальону" мило напружує брязкіт розбитої посуди у сусідній ідальні.

Обід припізнився. В другій годині приходять инші гості. Деякі запрошені, досвідчені в українських звичках і обичаях, ідуть собі спершу на перекуску з горівочкою, а щойно потім приходять один за другим — поволеньки біля третьої або четвертої годині.

Припізнилися й вони. Куховарка подразнена, бо соси перегоріли. Покоєва дівчина невдоволена, бо її милий на неї жде, а тут заноситься на те, що ціле пополудне і цілий вечір для неї пропав. Господарі не свої, гості похнюплені, сидять як індики з довгими носами. Атмосфера тяжка, пригнітаюча. Коли прийде горівка й вино і трошки підхміля, то лиця гостей прояснюються, почервоніють, і українські мелянхолійні пісні прийдуть на черґу, а далі то може й тропак і коломийка завертяться. Колиж обід скінчиться, ніхто не знає: може в півночі, а може й по півночі.

Ми, Українці, усі біідні, біідні, але всеж одно велике богатство таки маємо, а то час; богато, за богато часу. Українець ніколи не шанує свого часу і в другого його безпощадно краде.

Я знав одного пізного Івана, що, коли його поспитаєш, чому він сьогодні не зробив того або того, на умовлене місце не прийшов, то він, нещасний, заєдно відповідав: „Не було коли про це й подумати". Бідний, нещасний земляк.

Взаємини Українців між собоє то ще пів біди, але у взаєминах з людьми, що свій час шанують, то українські пізні Івани вносять щонайменше заколот, коли не що гірше. „Zu spät" (за пізно) — сказав ґенерал Ґрюнер з німецького командування на Україні, коли міністри Центральної Ради по довгих балачках і міркуваннях прийшли до нього. І вислав зараз німецького ляйтнанта на засідання Центральної Ради, який скомандував по московськи: „руки в верх". Центральна Рада перестала бути.

„Мені не казали, не знав, забув, припізнився, заспав" — всюди наш пізний Іван.

Якщо ми, Українці, не порозуміємо, що неточність у взаєминах з иншими це непошанування чужого часу, це крадіж і злочин, і якщо не переведемо цеї точности в своїм приватнім і публичнім житті, то культурний світ викине нас за борт. З пізними Іванами ніхто знатися не хоче.

НАЙНОВІЙШІ ШКІЛЬНІ КНИЖКИ
ЯКІ МОЖНА НАБУТИ В КНИГАРНІ СВОБОДИ:
ПЕРША КНИЖЕЧКА (Буквар) М. Матвійчука. Ціна ..... 40 ц.
ДРУГА КНИЖЕЧКА (Читанка для II. кляси). М. Матвійчука. Ціна ..... 45 ц.
БІБЛІЙНА ІСТОРІЯ, о. д-ра Я. Левицького, Часть I старий завіт; часть II новий завіт ..... 85 ц.
КОРОТКА ІСТОРІЯ УКРАЇНИ, І. Крипякевича ..... 50 ц.
Невдовзі маємо одержати
ТРЕТУ КНИЖЕЧКУ М. Матвійчука, котра є вже в друку.
Повисші книжки будемо висилати тільки за одержанням належитости, а з огляду на їх низьку ціну ніякого опусту давати не можемо. — Замовленя слати на адресу:
„SVOBODA", 83 Grand St., JERSEY CITY, N. J.

ЖУРБА ПРО БУДУЧНІСТЬ
не дає нам спокою. Вона нас давить а каже шукати нам чогось такого, де малибисьмо кусник хліба, без згляду на се, чи в фабриках або майнах є праця або і цілковите безробіття.
А це можна осягнути, коли купимо собі землю в ПЕРШІЙ УКРАЇНСЬКІЙ КОЛЬОНІЇ, на передмістю фабричного міста МІЛВІЛ, Н. ДЖ. Кольонія ся, це не звичайна оселя, яких є в Америці тисячі, в котрих властителі, крім латичи нічого більше не мають, але від 16 літ правильно зорганізоване село, в котрім живе около 150 українських родин, де кождий ґазда, крім гарного дому і других будинків, має також кілька акрів плодовитої землі з котрої, плекаючи ярину або годуючи кури, має гарні доходи.
Праця також на місци, бо коли в великому місті треба нераз їхати до праці і годину, а в майнах тільки іти пішки, то з кольонії зайдемо до неї за 20 до 45 мінут.
А в місті Мілвіл, є вже кілька українських бизнесів, а можнаби їх ще в двоє тільки мати, і яка тоді гарна гармонійна співпраця: українські фармері і українські бизнесмени — правдиве українське місточко.
По інформації, у всіх висше наведених справах, голоситись на адресу властителя земель в українській кольонії: 140—
ВАСИЛЬ МАТОЛИЧ,
N. E. 7th & GREEN STREET,
PHILADELPHIA, PA.

В КОЖДІЙ УКРАЇНСЬКІЙ ХАТІ ПОВИННА НАХОДИТИСЬ ЧАСОПИСЬ „СВОБОДА".